

УДК: 331.215.54

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

WAGES AS AN ELEMENT OF SOCIO-ECONOMIC SYSTEM MANAGEMENT

Д.е.н., Л.О. Українська¹, к.е.н., Н.І. Шифріна²

¹*Харківський національний економічний університет ім. Семена Кулеци
(м. Харків)*

²*Харківський національний економічний університет ім. Семена Кулеци
(м. Харків)*

*L.O. Ukrainka¹, Doctor of Sciences in Economics, N.I. Shyfrina², PhD
(Economics)*

¹*Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (Kharkiv)*

²*Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (Kharkiv)*

Заробітна плата в сучасних умовах господарювання є одним з ключових параметрів управління соціально-економічної системи. Відомо, що при наявності рівноваги на ринку праці в країні спостерігається відсутність перевищення природного рівня безробіття, тобто попит робочої сили дорівнює її пропозиції. За даних обставин, важливим елементом макроекономічної політики є державне регулювання рівня мінімальної заробітної плати, необґрунтоване підвищення якої може призвести до зростання як безробіття так і рівня інфляції пропозиції, за рахунок примусового збільшення витрат підприємств і організацій.

Мета дослідження – побудова регресійної моделі розрахунку залежності середньої заробітної плати від встановленого державою рівня мінімальної заробітної.

У роботі використано методи аналізу рядів динаміки для визначення вхідних параметрів дослідження; методи регресійного аналізу для виявлення залежності середньої заробітної плати від встановленого державою рівня мінімальної заробітної.

В останні роки в Україні спостерігалось необґрунтоване підвищення заробітних плат за рахунок збільшення їх мінімального рівня, понад темпи роста цін та зниження продуктивності; значна трудова міграція, яка є причиною дефіциту робочої сили. Негативним наслідком даних процесів, також, є залежність рівня інфляції від темпів росту середньої заробітної плати, мультиплікатор якої дорівнює – 0,55:

$$M = \frac{\Delta Y}{\Delta X} = 0,55,$$

де M – мультиплікатор середньої заробітної плати;

ΔY – приріст інфляції (%);

ΔX – приріст середньої заробітної плати (%).

Для цілей макроекономічної політики інтерес, в першу чергу, представляє розрахунок залежності середньої заробітної плати від встановленого державою рівня мінімальної заробітної плати.

Для проведення статистичних розрахунків у якості залежних змінних було використано часові ряди за період 2014-2021 рр. наступних показників: мінімальна заробітна плата [1] і середня заробітна плата [2].

Отримання зіставних величин для змінних регресійної моделі було розраховано на основі визначення темпів росту вхідних параметрів з часовим лагом пів року. Даний вибір пояснюється існуванням в економіці випереджаючих і запізнених індикаторів, до останніх з яких відноситься саме середня заробітна плата, зміна якої в країні відбувається не одномоментно, а протягом певного періоду часу.

Для визначення залежності середньої заробітної плати від встановленого державою рівня мінімальної заробітної плати рівняння регресії має наступний вигляд:

$$ЗП_{сер} = a + b * ЗП_{мін},$$

де $ЗП_{сер}$ – середня заробітна плата (грн.);

$ЗП_{мін}$ – мінімальна заробітна плата (грн.);

a – вільний член рівняння;

b – параметр регресії.

За даними регресійного аналізу було визначено наступне рівняння:

$$ЗП_{сер} = 1639.2031 + 1.97359219 * ЗП_{мін},$$

Адекватність отриманих розрахунків підтверджується значенням R -квадрат = 0.916112766 (достовірність моделі – 91%), F – 98.29 > $F_{табл}$ – 5.12, достовірність по рівню значимості за критерієм Фішера (Значимість F) – 3.84E-0.6 < 0.05, P -Значення для коефіцієнтів регресії < 0.05.

Таким чином навіть незначне підвищення мінімальної заробітної плати (наприклад, на 200 грн.) призведе до суттєвого збільшення середньої (на 2033 грн.), а це, в свою чергу до зростання рівня цін на 12% (темп росту середньої заробітної плати досягне 122% ((2033+9218)/9218=1.22), а приріст інфляції – 12.1% (22%*0.55).

[1]Мінімальна заробітна плата. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.minfin.gov.ua/ua/labour/salary/min>

[2]Середня заробітна плата. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/>